

Bruksela, dnia 18 czerwca 2018 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 38/2018

Sprawozdanie z inicjatyw Komisji Europejskiej dotyczących budżetu w obszarze działań zewnętrznych i bezpieczeństwa

Bruksela, 18 czerwca 2018 r.

W poniższym sprawozdaniu poruszone zostały następujące tematy:

1. Budżet UE: UE gotowa do realizacji swoich ambicji ważnego gracza na arenie międzynarodowej
2. Budżet UE: 4,8 mld euro w ramach funduszu bezpieczeństwa na rzecz Europy, która chroni
3. Budżet UE: wzmocnić potencjał UE w zakresie bezpieczeństwa i obronności
4. Europa, która chroni: UE dąży do budowania odporności i skuteczniejszego przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym
5. Pytania i odpowiedzi: Większe wsparcie finansowe na rzecz bezpieczeństwa w latach 2021-2027

1. Budżet UE: UE gotowa do realizacji swoich ambicji ważnego gracza na arenie międzynarodowej

W kolejnym budżecie długoterminowym UE na lata 2021–2027 Komisja Europejska zaproponowała w dniu 14 czerwca br. zwiększenie budżetu na działania zewnętrzne do kwoty 123 mld EUR. Budżet ten ma mieć również prostszą strukturę i być bardziej elastyczny, aby skuteczniej stawić czoła dzisiejszym globalnym wyzwaniom.

Budżet działań zewnętrznych UE będzie głównym narzędziem UE we wspieraniu krajów partnerskich w transformacji politycznej i gospodarczej i na drodze do zrównoważonego rozwoju, stabilności, konsolidacji demokracji, rozwoju społeczno-ekonomicznego i likwidacji ubóstwa. W budżecie przewidziano również nadal miejsce dla pomocy humanitarnej udzielanej przez UE na całym świecie. Jeśli chodzi o kraje sąsiadujące z UE, nowy budżet będzie również narzędziem pomagającym im w zbliżaniu się do jednolitego rynku UE.

Federica Mogherini, wysoka przedstawiciel Unii i wiceprzewodnicząca Komisji, stwierdziła: „Proponujemy budżet na działania zewnętrzne Unii Europejskiej na najbliższe siedem lat w wysokości 123 mld euro. To 30 proc. więcej niż dotychczas. Jest to bezprecedensowa inwestycja w naszą rolę globalnego partnera. Więcej zasobów i więcej możliwości działania w roli wiarygodnego, przewidywalnego i współpracującego gracza na arenie międzynarodowej – dokładnie tego w tych trudnych czasach oczekują nasi obywatele i partnerzy. Jest to wyraz uznania dla wartości dodanej działań UE w dziedzinie polityki zagranicznej. We współczesnym świecie możemy wspólnie wywrzeć większy wpływ, niż którekolwiek państwo członkowskie oddzielnie”.

Komisarz do spraw europejskiej polityki sąsiedztwa i negocjacji w sprawie rozszerzenia **Johannes Hahn** powiedział: „Dzięki większemu i zreformowanemu budżetowi będziemy kontynuować współpracę z krajami, które chcą przystąpić do UE. Będziemy również utrzymywać szczególnie dobre stosunki z naszymi wschodnimi i południowymi sąsiadami. Chcemy w ten sposób realizować nasz cel strategiczny i tworzyć wspólną przestrzeń stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu w regionach sąsiadujących z UE”.

Komisarz do spraw współpracy międzynarodowej i rozwoju **Neven Mimica** dodał: „UE silnie popiera agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. W naszych propozycjach przedstawiliśmy podstawę finansową, dzięki której UE może utrzymać swoją ważną rolę w polityce rozwoju. Chcemy pomagać naszym partnerom w eliminacji ubóstwa i reagowaniu na wyzwania globalne. Chcemy dopilnować, aby nikt nie został pominięty”.

Christos Stylianides, komisarz ds. pomocy humanitarnej i zarządzania kryzysowego, oświadczył: „Co roku pojawiają się nowe i złożone nadzwyczajne sytuacje humanitarne na świecie. UE chce jeszcze lepiej wypełniać swoją misję, udzielając pomocy humanitarnej. Dzięki większemu budżetowi będziemy w dalszym ciągu okazywać solidarność z milionami potrzebujących”.

Najważniejsze elementy nowych propozycji budżetowych w zakresie działań zewnętrznych:

- **Więcej środków finansowych:** finansowanie wzrośnie z 94,5 mld euro w latach 2014–2020 do 123 mld euro w latach 2021-2027, co stanowi wzrost o 30 proc.

- **Uproszczenie:** Komisja proponuje zmniejszenie liczby instrumentów, a także włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE. Poprawi to spójność i pozwoli lepiej skoncentrować się na realizacji celów politycznych i współpracy z partnerami, zgodnie z wartościami i priorytetami UE.
- **Elastyczność:** nowa struktura budżetu umożliwi wykorzystanie niewydanych środków w kolejnych latach. Dzięki temu UE będzie mogła lepiej reagować na zmieniającą się sytuację, zgodnie z priorytetami takimi jak eliminacja ubóstwa oraz promowanie zrównoważonego rozwoju, dobrobytu, pokoju i stabilności.
- **Większa przejrzystość i demokratyczna kontrola:** na przykład poprzez włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE.

Nowe proponowane instrumenty w dziedzinie działań zewnętrznych UE:

- **Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR)** z budżetem **89,2 mld euro**: ten nowy instrument będzie się składał z trzech filarów: 1. filar geograficzny, odnoszący się szczególnie do polityki sąsiedztwa i Afryki Subsaharyjskiej, zostanie w znacznym stopniu wzmocniony, aby nieść pomoc w wyzwaniach globalnych, takich jak rozwój społeczny (w tym równouprawnienie płci), zmiana klimatu, ochrona środowiska, migracja i bezpieczeństwo żywnościowe; 2. filar tematyczny, będzie stanowił uzupełnienie filaru geograficznego poprzez wspieranie praw człowieka i demokracji, społeczeństwa obywatelskiego, stabilności i pokoju – w zakresie, w jakim należy się zająć tymi kwestiami na poziomie globalnym – a także inne globalne wyzwania, które nie są ujęte w filarze geograficznym; 3. filar szybkiego reagowania, który pozwoli UE szybko reagować na kryzysy, jak również wspierać zapobieganie konfliktom, budować odporność państw, społeczeństw, społeczności i osób prywatnych, powiązać pomoc humanitarną z pomocą rozwojową, a także reagować na wczesnym etapie na inne cele w dziedzinie polityki zagranicznej;
- Nowy **Europejski Instrument na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego**: jego budżet w wysokości **300 mln euro** uzupełni działania w ramach tego nowego uproszczonego instrumentu, przyjętego na podstawie Traktatu Euratom;
- **Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)**: kwota **14,5 mld euro** pozwoli zwiększyć wsparcie dla krajów kandydujących do UE i potencjalnych krajów kandydujących na ich drodze ku spełnieniu kryteriów przystąpienia do Unii poprzez poważne kompleksowe reformy;
- **Instrument Pomocy Humanitarnej**: z budżetem **11 mld euro** pozwoli UE na udzielanie pomocy, zależnie od potrzeb, w celu ratowania i ochrony życia, zapobiegania ludzkiemu cierpieniu i łagodzenia jego skutków oraz w dziedzinie ochrony integralności i godności ludności dotkniętej klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka;

- budżet **wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa** w wysokości **3 mld euro**. Środki te zostaną przeznaczone na reagowanie na konflikty i kryzysy zewnętrzne oraz budowanie zdolności krajów partnerskich i ochronę UE i jej obywateli;
- współpraca z **krajami i terytoriami zamorskimi**, w tym z **Grenlandią**, o wartości **500 mln euro**. Środki te będą stanowiły wsparcie dla wzmocnienia powiązań gospodarczych, politycznych i kulturowych pomiędzy UE a 13 krajami i terytoriami zamorskimi powiązanych z państwami członkowskimi UE;
- pozostała kwota w wysokości ok. 4,5 mld euro składa się z rezerwy budżetowej (3,2 mld euro) oraz innych pozycji budżetowych, takich jak dotacje na pomoc makrofinansową, ocena i audyt, oraz praca z organizacjami międzynarodowymi i agencjami zdecentralizowanymi;
- wniosek Komisji obejmuje również **ramy inwestycji w działania zewnętrzne**, które pozwolą uzyskać możliwości finansowania nawet do **60 mld euro**. Środki te zostaną wdrożone na podstawie pozytywnych doświadczeniach z Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych i pomogą uzyskać dodatkowe zasoby finansowe z sektora prywatnego na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- ponadto wysoki przedstawiciel przy wsparciu Komisji proponuje utworzenie – poza budżetem UE – **Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju**, dysponującego budżetem **10,5 mld euro**. Europejski Instrument na rzecz Pokoju będzie finansował działania operacyjne w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, które mają wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne i jako takie nie mogą być finansowane z budżetu UE. Celem jest zwiększenie zdolności Unii do zachowania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmocnienia bezpieczeństwa międzynarodowego, zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej oraz celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych.

Co dalej?

Niezbędne jest szybkie porozumienie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej w sprawie ogólnego długoterminowego budżetu UE i powiązanych wniosków sektorowych. W ten sposób środki UE będą mogły zacząć jak najszybciej przynosić praktyczne rezultaty.

Opóźnienia podobne do tych, które wystąpiły na początku bieżącego okresu budżetowego 2014–2020, mogą skutkować poważnymi ograniczeniami, jeśli chodzi o możliwość dopełnienia międzynarodowych zobowiązań UE wobec jej partnerów.

Osiągnięcie w 2019 r. porozumienia w sprawie przyszłego budżetu długoterminowego umożliwi płynne przejście z obecnego długoterminowego budżetu (2014–2020) do nowego, a także zapewni przewidywalność i ciągłość finansowania z korzyścią dla wszystkich.

Więcej informacji

Teksty prawne i arkusze informacyjne dotyczące polityki sąsiedztwa i stosunków międzynarodowych

https://ec.europa.eu/commission/publications/neighbourhood-and-world_en

2. Budżet UE: 4,8 mld euro w ramach funduszu bezpieczeństwa na rzecz Europy, która chroni

W przyszłym długoterminowym budżecie UE na lata 2021–2027 Komisja zaproponowała w dniu 13 czerwca br. znaczące zwiększenie nakładów na bezpieczeństwo – z 3,5 mld euro do 4,8 mld euro.

W sytuacji coraz bardziej złożonych zagrożeń o międzynarodowym charakterze fundusze UE mogą pomóc w tworzeniu Unii, która będzie odporna na przyszłe wyzwania w zakresie bezpieczeństwa i lepiej przygotowana do reagowania w sytuacjach wyjątkowych. Kwota **2,5 mld euro** w ramach wzmocnionego Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) zostanie uzupełniona blisko **1,2 mld euro** na bezpieczniejszą likwidację działalności jądrowej w niektórych państwach członkowskich oraz **1,1 mld euro** na wzmocnienie unijnych agencji działających w obszarze bezpieczeństwa.

Pierwszy wiceprzewodniczący **Frans Timmermans** powiedział: Poczucie bezpieczeństwa w domu czy na ulicy należy do najbardziej podstawowych praw człowieka. Europejczycy oczekują, że ich rządy i Unia zapewnią im to bezpieczeństwo. Bardziej elastyczne finansowanie działań na rzecz bezpieczeństwa, dostosowane do szczególnych potrzeb państw członkowskich, umożliwi lepszą ochronę obywateli Europy, do czego mają pełne prawo .

Komisarz do spraw migracji, spraw wewnętrznych i obywatelstwa **Dimitris Avramopoulos** stwierdził: „Nie wolno nam szczędzić ani wysiłków, ani pieniędzy, kiedy chodzi o bezpieczeństwo i ochronę naszych obywateli. Dlatego zwiększamy budżet w dziedzinie bezpieczeństwa na najbliższe lata o jedną trzecią – do poziomu 4,8 mld euro. Pomagamy państwom członkowskim lepiej przygotować się na przyszłe wyzwania w zakresie bezpieczeństwa i nieprzewidziane sytuacje wyjątkowe. Budujemy bardziej bezpieczną i odporną Europę dla naszych obywateli. Europę, która chroni”.

Komisarz ds. unii bezpieczeństwa **Julian King** dodał: „W obliczu wielowymiarowych, transgranicznych i stale zmieniających się zagrożeń dla bezpieczeństwa, jakie grożą nam ze strony terrorystów i przestępców, musimy działać zdecydowanie – w sposób, który nie powiela, lecz uzupełnia wysiłki państw członkowskich, przez łączenie działań zarówno na terenie UE, jak i poza granicami zewnętrznymi. Prezentowany dziś wniosek dotyczący

znacząco wzmocnionego Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego właśnie to oferuje – bardziej odporną Europę jako podstawę rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa”.

Wzmocniony Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW)

Wprawdzie ochrona obywateli leży przede wszystkim w gestii poszczególnych państw członkowskich, Unia Europejska odgrywa istotną rolę we wspieraniu ich działań. Komisja proponuje dzisiaj ponad dwukrotne zwiększenie budżetu Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, kluczowego instrumentu finansowego wspierającego działania państw członkowskich w obszarze bezpieczeństwa – z 1 mld euro do 2,5 mld euro. Nowy fundusz obejmie:

- **Nowy zestaw celów:** Wzmocniony FBW będzie miał trzy nowe cele dotyczące: 1) zwiększenia wymiany informacji między organami egzekwowania prawa w UE; 2) zintensyfikowania wspólnych operacji transgranicznych; oraz 3) wzmocnienia zdolności w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przestępczości oraz walki z radykalizacją postaw. Zapewni to państwom członkowskim bardziej elastyczne i skuteczne wsparcie w realizacji priorytetowych działań w obszarze bezpieczeństwa, jakimi są: walka z terroryzmem i radykalizacją postaw; przeciwdziałanie poważnym przestępstwom i przestępczości zorganizowanej; zwalczanie cyberprzestępczości; oraz ochrona ofiar przestępstw.
- **Większą elastyczność i lepsze reagowanie na sytuacje nadzwyczajne: 1,5 mld euro** z funduszu zostanie przydzielone państwom członkowskim, aby mogły inwestować w długoterminową odporność w dziedzinie bezpieczeństwa. Pozostała kwota **1 mld euro** zostanie zarezerwowana na nieprzewidziane zagrożenia bezpieczeństwa, co umożliwi szybkie reagowanie na sytuacje wyjątkowe i kierowanie środków finansowych do państw członkowskich, które ich najbardziej potrzebują.
- **Sprawniejszą koordynację w obszarach polityki UE:** Bezpieczeństwo jest rozwijającą się, przekrojową dziedziną, wymagającą skoordynowanych działań UE. Wzmocniony FBW będzie bardziej skutecznie współdziałał z innymi funduszami UE, w tym z funduszami polityki spójności i programem „Horyzont Europa”, a także z Funduszem Zintegrowanego Zarządzania Granicami i Funduszem Azylu i Migracji, aby zmaksymalizować efektywność unijnych działań w reakcji na zagrożenia bezpieczeństwa na wszystkich frontach.
- **Silny wymiar zewnętrzny:** Bezpieczeństwo to zagadnienie globalne, dlatego bezpieczeństwo w obrębie granic UE zależy od naszych działań poza tymi granicami. FBW w dalszym ciągu wspierać będzie działania prowadzone w państwach trzecich, zapewniając przy tym pełną zgodność z priorytetami Unii w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego oraz ogólnymi celami działań Unii w tych państwach.

- **Wzmacnianie agencji UE:** Poza opisanym wyżej funduszem, ujęta w odrębnym wniosku kwota blisko 1,1 mld euro przeznaczona zostanie na dalsze wzmocnienie agencji UE działających w obszarze bezpieczeństwa – Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) oraz Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA).

Dalsze bezpieczeństwo likwidacji obiektów jądrowych

Unijne programy dotyczące wsparcia likwidacji elektrowni jądrowych (NDAP) mają na celu pomóc państwom członkowskim w zamykaniu i likwidacji tych obiektów jądrowych na ostatnim etapie ich cyklu życia przy jednoczesnym zapewnieniu najwyższego poziomu bezpieczeństwa. W latach 2021–2027 Unia kontynuować będzie ściśle ukierunkowane wsparcie finansowe w wysokości 118 mln euro na rzecz likwidacji obiektów jądrowych w Bułgarii i Słowacji oraz 552 mln euro na rzecz likwidacji obiektów jądrowych na Litwie. Oprócz tego 348 mln euro zostanie przeznaczonych na likwidację obiektów jądrowych i zagospodarowanie odpadów promieniotwórczych w ośrodkach badań jądrowych Komisji Europejskiej, zaś 160 mln euro zostanie wykorzystane na wsparcie działań na rzecz ogólnego bezpieczeństwa jądrowego i zabezpieczenia materiałów jądrowych.

Komisja proponuje też wzmocnienie kwotą **1,4 mld euro Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności** – za pośrednictwem jego systemu rescEU. Są to dodatkowe środki, oprócz 4,8 mld euro przeznaczonych na przyszłe finansowanie działań w zakresie bezpieczeństwa.

Dalsze kroki

Aby fundusze UE jak najszybciej zaczęły przynosić efekty, konieczne jest szybkie porozumienie w sprawie ogólnego długoterminowego budżetu UE i wniosków sektorowych. Opóźnienia podobne do tych, które miały miejsce na początku obecnego okresu budżetowego 2014–2020, oznaczałyby, że: 5 tys. nauczycieli, osób pracujących z młodzieżą, policjantów i pracowników więzień nie będzie mogło wymienić się doświadczeniami w zapobieganiu radykalizacji postaw; Unijna jednostka ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie w Europolu nie będzie w stanie zgłosić platformom internetowym ponad 40 tys. przykładów ekstremistycznych, nawołujących do przemocy treści internetowych; a państwa członkowskie nie będą mogły wymienić się istotnymi dla bezpieczeństwa informacjami, w tym za pomocą Systemu Informacyjnego Schengen, z którego tylko w 2017 r. skorzystano aż 5 mld razy.

Osiągnięcie w 2019 r. porozumienia w sprawie następnego długoterminowego budżetu zapewni sprawne przejście od bieżącego wieloletniego budżetu (2014–2020) do nowego

budżetu oraz zagwarantuje przewidywalność i kontynuację finansowania z korzyścią dla wszystkich.

Kontekst

Bezpieczeństwo stanowi priorytet polityczny od początku kadencji Komisji pod przewodnictwem Junckera – od wytycznych politycznych przewodniczącego Junckera z lipca 2014 r. po ostatnie orędzie o stanie Unii z 13 września 2017 r.

Skala i nagły charakter kryzysu uchodźczego w latach 2015–2016 zaskoczyły jednak Europę. Aby uniknąć kryzysu humanitarnego i umożliwić wspólne działanie w reakcji na tę bezprecedensową sytuację i nowe zagrożenia bezpieczeństwa, UE wykorzystwała wszystkie mechanizmy elastyczności przewidziane w bieżącym budżecie i umożliwiające uruchomienie dodatkowych środków finansowych. Oprócz pierwotnego przydziału środków na lata 2014–2020 w wysokości 6,9 mld euro na Fundusz Azyłu, Migracji i Integracji i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (granice i policja) zmobilizowano dodatkowe 3,9 mld euro. W ten sposób łączne nakłady na migrację, zarządzanie granicami i bezpieczeństwo wewnętrzne osiągnęły poziom 10,8 mld euro, przy czym kwota ta nie uwzględnia znacznych środków finansowych, które uruchomiono w celu zaradzenia kryzysowi uchodźczemu poza granicami UE.

W oparciu o doświadczenia z przeszłości Komisja proponuje teraz podwojenie nakładów we wszystkich obszarach – 10,4 mld euro na migrację, 9,3 mld euro na zarządzanie granicami, 2,5 mld euro na bezpieczeństwo wewnętrzne i 1,2 mld euro na bezpieczniejszą likwidację działalności jądrowej w niektórych państwach członkowskich – łącznie ponad 23 mld euro. Ponadto z 4,2 mld euro do 14 mld euro wzrośnie wsparcie dla unijnych agencji w dziedzinie bezpieczeństwa oraz zarządzania granicami i migracjami.

Dalsze informacje

Teksty prawne i arkusze informacyjne:

https://ec.europa.eu/commission/publications/security-and-defence_en

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

- Zestawienie informacji – Budżet UE na przyszłość: Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Załączniki do rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Likwidacja obiektów jądrowych

- Zestawienie informacji – Budżet UE na przyszłość: bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego program pomocy na rzecz likwidacji obiektów jądrowych elektrowni jądrowej Ignalina na Litwie
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego specjalny program likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz uchylającego rozporządzenie Rady (Euratom)
- Sprawozdanie w sprawie oceny i realizacji programów pomocy unijnej na rzecz likwidacji obiektów jądrowych w Bułgarii, na Słowacji i Litwie

Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (rescEU)

- Zestawienie informacji – Budżet UE na przyszłość: rescEU, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności

3. Budżet UE: wzmocnić potencjał UE w zakresie bezpieczeństwa i obronności

W kolejnym długoterminowym budżecie UE na lata 2021–2027 Komisja zaproponowała w dniu 13 czerwca br. zwiększenie strategicznej autonomii Unii i jej zdolności do zapewnienia ochrony swoim obywatelom oraz umocnienie jej pozycji na arenie międzynarodowej.

Europejski Fundusz Obronny, którego budżet wynosi 13 mld euro, zapewni impuls finansowy dla międzynarodowych inwestycji w najnowocześniejsze i w pełni interoperacyjne technologie i sprzęt w takich obszarach, jak oprogramowanie szyfrujące i technologia dronów. Ponadto wysoka przedstawiciel ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przy poparciu Komisji, zaproponowała dzisiaj utworzenie Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, którego budżet wyniesie 10,5 mld euro. Instrument, który obejmuje środki nienależące do długoterminowego budżetu UE, przyczyni się do zwiększenia zdolności UE do zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i zagwarantowania bezpieczeństwa międzynarodowego.

Federica Mogherini, wysoka przedstawiciel ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz wiceprzewodnicząca Komisji, powiedziała: „W ciągu ostatnich kilku lat Unia Europejska podjęła działania w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, które wcześniej wydawały się nie do pomyślenia. Teraz możemy wspierać badania naukowe i współpracę, aby rozwijać potencjał obronny. Podejmujemy działania, które ułatwią szybkie przemieszczanie sił państw członkowskich w Europie. Ponadto, przy wsparciu Komisji, proponuję utworzenie Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, który ulepszy finansowanie unijnych operacji

wojskowych i wzmocni nasze wsparcie dla działań podejmowanych przez naszych partnerów”.

Jyrki Katainen, wiceprzewodniczący odpowiedzialny za zatrudnienie, wzrost gospodarczy, inwestycje i konkurencyjność, stwierdził: „Dzięki naszej propozycji UE będzie mogła wziąć swój los we własne ręce. Zwiększamy bowiem nasze zaangażowanie na rzecz obrony obywateli. Po raz pierwszy w historii Unii Europejskiej część unijnego budżetu została przeznaczona na wspólne inwestycje w opracowywanie nowych technologii i sprzętu, które pomogą chronić naszych obywateli. Europejski Fundusz Obrony jest prawdziwie europejskim narzędziem mającym na celu pobudzanie wspólnych inwestycji oraz działań państw członkowskich w dziedzinie obronności”.

Elżbieta Bieńkowska, komisarz do spraw rynku wewnętrznego, przemysłu, przedsiębiorczości i MŚP, dodała: „Europejski Fundusz Obrony stanowi przełom we współpracy w dziedzinie obronności w Europie. Przez ostatnie dwa lata testowaliśmy pierwsze inicjatywy i teraz na podstawie tych doświadczeń przekształcamy go w ambitny europejski instrument mający na celu wspieranie wspólnych projektów w zakresie obrony w trakcie całego ich cyklu rozwoju. Fundusz z budżetem 13 mld euro świadczy o tym, że Komisja poważnie podchodzi do budowania Europy, która chroni swoich obywateli”.

Europejski Fundusz Obrony

Nowy Europejski Fundusz Obrony, którego budżet wynosi 13 mld euro, zapewni 4,1 mld euro, przede wszystkim w formie dotacji, na bezpośrednie finansowanie konkurencyjnych i realizowanych wspólnie przez różne zespoły projektów badawczych. Na działania realizowane po zakończeniu fazy badań udostępniona zostanie kwota 8,9 mld euro. Współfinansowane z niej będą inwestycje krajów UE w opracowywanie prototypów oraz zapewnienie zgodności z wymogami w zakresie certyfikacji i testowania. Dzięki temu funduszowi Unia stanie się jednym z czterech największych inwestorów w dziedzinie badań i technologii obronnych w Europie oraz będzie stymulować innowacyjną i konkurencyjną bazę przemysłową i naukową.

Najważniejsze elementy Europejskiego Funduszu Obronnego:

- Finansowanie projektów, dzięki którym wzrośnie bezpieczeństwo UE i które są zgodne z **priorytetami ustalonymi przez państwa członkowskie** w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz innych organizacji regionalnych i międzynarodowych, takich jak NATO
- **Dotacje mogą otrzymać wyłącznie projekty realizowane na zasadzie współpracy**, z udziałem co najmniej trojga uczestników z trzech państw członkowskich

- UE będzie współfinansować opracowywanie wspólnych prototypów jedynie wówczas, jeżeli państwa członkowskie **zobowiążą się do zakupu produktu końcowego**
- Przewidziane zachęty do udziału dla **MŚP i spółek o średniej kapitalizacji** z różnych krajów oferują zwiększone proporcje finansowania i preferencje dla projektów realizowanych przez konsorcja, w których uczestniczą MŚP, oraz w razie potrzeby organizowanie specjalnych zaproszeń do składania wniosków
- **Nacisk na przełomowe innowacje** – 5 proc. funduszy przeznaczono na przełomowe technologie i innowacyjne urządzenia, co w perspektywie długoterminowej umożliwi UE budowanie pozycji lidera w dziedzinie technologii
- Projekty realizowane w ramach **stałej współpracy strukturalnej (PESCO)**, kwalifikujące się do finansowania, mogą otrzymać dodatkowy bonus w wysokości 10 proc., jednak finansowanie nie jest automatyczne

Europejski Instrument na rzecz Pokoju

Wysoka przedstawiciel przy poparciu Komisji, zaproponowała utworzenie Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, nowego funduszu pozabudżetowego, który połączy istniejące mechanizmy pozabudżetowe poświęcone bezpieczeństwu i obronności w celu przezwyciężenia istniejących luk i ograniczeń. Jego budżet wyniesie 10,5 mld euro. Instrument zwiększy skuteczność finansowania wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO). Ułatwi to UE wnoszenie wkładu na rzecz operacji pokojowych prowadzonych przez partnerów, a zakres działań wojskowych i obronnych, jakie może wspierać UE, zostanie rozszerzony. Instrument obejmie wydatki, które nie mogą być finansowane z budżetu UE ze względu na ich związki z kwestiami wojskowymi i obronnymi.

Dalsze działania

Aby środki UE mogły zacząć jak najszybciej przynosić praktyczne rezultaty, niezbędne jest szybkie osiągnięcie porozumienia w sprawie ogólnego długoterminowego budżetu UE i powiązanych wniosków sektorowych.

Opóźnienia podobne do tych, które wystąpiły na początku bieżącego okresu budżetowego 2014–2020, oznaczałyby, że zaproszenia do składania wniosków dotyczących wspólnych projektów w dziedzinach takich jak metamateriały, oprogramowanie szyfrujące, technologia dronów lub łączność satelitarna będą musiały zostać opóźnione.

Osiągnięcie w 2019 r. porozumienia w sprawie przyszłego budżetu długoterminowego umożliwi płynne przejście z obecnego długoterminowego budżetu (2014–2020) do nowego, a także zapewni przewidywalność i ciągłość finansowania z korzyścią dla wszystkich.

Po uzyskaniu poparcia Komisji wysoka przedstawiciel przedstawi wniosek dotyczący Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju Radzie, która będzie musiała podjąć jednogłośnie decyzję w tej sprawie.

Kontekst

W swoich wytycznych politycznych z czerwca 2014 r. przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude **Juncker** określił jako priorytet wzmocnienie bezpieczeństwa obywateli europejskich. Zapowiedział on utworzenie Europejskiego Funduszu Obronnego w swoim orędziu o stanie Unii z 2016 r.

Komisja przedstawiła pierwszą wersję Europejskiego Funduszu Obronnego w czerwcu 2017 r., co umożliwiło przetestowanie współpracy w dziedzinie obronności na poziomie UE za pomocą działania przygotowawczego dotyczącego badań nad obronnością (PADR) na lata 2017–2019 oraz programu rozwoju europejskiego przemysłu obronnego (EDIDP) na lata 2019–2020.

Przedstawiony wniosek w sprawie Europejskiego Funduszu Obronnego stanowi wypełnienie podjętego w czerwcu 2017 r. zobowiązania do zwiększenia skali finansowania wstępnego w okresie do 2020 r. za pomocą większego funduszu.

Europejski Fundusz Obronny będzie uzupełnieniem środków z innych programów UE, w szczególności **6,5 mld euro z instrumentu „Łącząc Europę”** na rzecz wzmocnienia strategicznej infrastruktury transportowej w celu przystosowania ich do potrzeb mobilności wojskowej oraz **100 mld euro z nowego programu badań i innowacji Horyzont Europa**.

Dodatkowe informacje

https://ec.europa.eu/commission/publications/security-and-defence_en

Teksty prawne i zestawienia informacji:

- Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Europejski Fundusz Obronny COM (2018) 476
- Załącznik do wniosku dotyczącego rozporządzenia
- Ocena wpływu – SWD (2018) 345
- Streszczenie oceny skutków
- Zestawienie informacji: Europejski Fundusz Obronny

4. Europa, która chroni: UE dąży do budowania odporności i skuteczniejszego przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym

Po ataku dokonanym w Salisbury i wezwaniu wystosowanym przez Radę Europejską Komisja Europejska i Wysoki Przedstawiciel zaproponowali w dniu 13 czerwca br. dalsze kroki w oparciu o prace wykonane już w odpowiedzi na zagrożenia hybrydowe oraz zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBRJ).

Ponadto, zdają sprawozdanie z wdrażania wspólnych ram dotyczących zwalczania zagrożeń hybrydowych. Komisja podsumowuje również postępy poczynione w odniesieniu do kluczowych kwestii związanych z bezpieczeństwem, w tym planu działania w zakresie CBRJ. **Federica Mogherini**, wysoki przedstawiciel Unii i wiceprzewodnicząca Komisji, stwierdziła: „W czasach nowych wyzwań na całym świecie intensyfikujemy w Unii Europejskiej działania, aby zwalczać zagrożenia hybrydowe – czy to w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, dezinformacji czy kontrwywiadu. Razem z państwami członkowskimi i naszymi partnerami, takimi jak NATO, pracujemy nad zwiększeniem zarówno naszych zdolności reagowania na te wyzwania, jak i naszej odporności na zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe, aby skutecznie chronić naszych obywateli”.

Komisarz ds. migracji, spraw wewnętrznych i obywatelstwa **Dimitris Avramopoulos** powiedział: „Bezpieczeństwo zawsze było naszym priorytetem – musimy jednak zrobić więcej, by pozbawić wrogie zagraniczne podmioty i terrorystów możliwości i przestrzeni do działania. Jeszcze bardziej wzmagamy dzisiaj wysiłki, aby odciąć im dostęp do zagrażających życiu substancji chemicznych. W ten sposób chcemy zbudować bardziej odporną Europę, dobrze przygotowaną do stawienia czoła złożonym i dynamicznym zagrożeniom bezpieczeństwa”.

Komisarz ds. unii bezpieczeństwa **Julian King** powiedział: „Atak w Salisbury dobitnie nam przypomniął, że zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe są bardzo realne. Dzisiaj kontynuujemy nasz zeszłoroczny plan działania w zakresie CBRJ, by lepiej przygotować się na takie i inne zagrożenia hybrydowe, które mogą powodować poważne szkody i rozprzestrzenianie się niestabilności. Musimy zachować szczególną czujność, mając na uwadze zbliżające się wybory”.

Zwiększenie zdolności reagowania UE na zagrożenia hybrydowe

Działania hybrydowe podmiotów państwowych i niepaństwowych nadal stanowią poważne i niepokojące zagrożenie dla UE i jej państw członkowskich. Na przykład okresy wyborcze okazały się być ze względów strategicznych szczególnie wrażliwym celem ataków. Chociaż budowanie odporności na takie zagrożenia i zwiększanie zdolności do stawiania im czoła leży przede wszystkim w gestii państw członkowskich, UE również dąży do zwiększania zdolności w tym zakresie, m.in. we współpracy z partnerami międzynarodowymi takimi jak

NATO. W celu dalszego wzmocnienia wspólnej reakcji na zmieniające się zagrożenia Komisja i Wysoka Przedstawiciel określiły obszary, w których należy podjąć dodatkowe działania:

- **Orientacja sytuacyjna:** Komórka UE ds. Syntezy Informacji o Zagrożeniach Hybrydowych utworzona w ramach Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych już jest dużym atutem – otrzymuje i analizuje informacje, jednak nadal potrzebuje szerszej wiedzy eksperckiej, by móc zająć się całym spektrum zagrożeń hybrydowych. Komórka zostanie dlatego powiększona o elementy analityczne wyspecjalizowane w dziedzinie substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRJ), kontrwywiadu i cyberbezpieczeństwa.
- **Komunikacja strategiczna:** W oparciu o wcześniejsze doświadczenia Wysoka Przedstawiciel i Komisja będą dalej rozwijać zdolności UE w zakresie komunikacji strategicznej, dbając o systematyczne kontakty i spójność między istniejącymi strukturami. Te z kolei zostaną rozszerzone na inne instytucje UE i na państwa członkowskie i obejmą zapowiadaną wcześniej zabezpieczoną europejską platformę internetową.
- **Budowanie odporności i odstraszanie w sektorze cyberbezpieczeństwa:** W ubiegłym roku UE zaproponowała środki budowania zdolności i przeciwdziałania zagrożeniom cybernetycznym, takie jak ramy certyfikacji bezpieczeństwa cybernetycznego, uprawnienia dla wzmocnionej i zmodernizowanej Agencji UE ds. Cyberbezpieczeństwa, plan współpracy między państwami członkowskimi i agencjami UE na wypadek ataku oraz zestaw narzędzi dla dyplomacji cyfrowej. Parlament i Rada powinny przyspieszyć prace, aby zakończyć negocjacje dotyczące tych propozycji i osiągnąć porozumienie w sprawie nowych przepisów dotyczących gromadzenia dowodów elektronicznych. Obecnie tworzona jest specjalna platforma szkoleń i edukacji w celu koordynacji szkoleń w dziedzinie cyberobrony. Identyfikacja sprawców cyberataków jest również ważna i UE zachęca państwa członkowskie do kontynuowania prac w tej dziedzinie.
- **Budowanie odporności wobec wrogich działań wywiadowczych:** Decydujące znaczenie ma koordynacja między państwami członkowskimi i z innymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z NATO. ESDZ i Komisja wprowadzą udoskonalone praktyczne środki w celu wspierania i rozwijania zdolności UE do współdziałania w zakresie zwalczania wrogiej działalności wywiadowczej skierowanej przeciwko instytucjom. Komórka UE ds. Syntezy Informacji o Zagrożeniach Hybrydowych będzie dysponować również wiedzą fachową z zakresu kontrwywiadu, aby mogła zapewniać szczegółowe analizy i briefingi.

Wysoka Przedstawiciel i Komisja poinformowały również o stanie wdrożenia 22 środków określonych we wspólnych ramach dotyczących zwalczania zagrożeń hybrydowych, których zakres sięga od poprawy wymiany informacji i wzmocnienie ochrony infrastruktury

krytycznej oraz cyberbezpieczeństwa, po budowanie odporności w naszych społeczeństwach na radykalizację postaw i ekstremizm. Państwa członkowskie otrzymały wsparcie za pośrednictwem tych ram, a możliwości reagowania przez UE na zagrożenia hybrydowe zostały wspólnie z NATO pomyślnie przetestowane za pomocą szeregu ćwiczeń.

Większa gotowość na wypadek zagrożeń chemicznych, biologicznych, jądrowych i radiologicznych

W październiku 2017 r. Komisja przedstawiła plan działania na rzecz zwiększania gotowości i odporności na wypadek **chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRJ)** zagrożeń dla bezpieczeństwa na poziomie UE. Atak w Salisbury i rosnące zaniepokojenie zainteresowaniem terrorystów takimi substancjami, a także umiejętnościami terrorystów do wykorzystania tych substancji pokazują, że wyzwania w zakresie bezpieczeństwa związane z zagrożeniami CBRJ, w szczególności chemicznymi, są realne. UE zastanowi się nad środkami odpowiednimi do zapewnienia poszanowania międzynarodowych zasad i norm, m.in. za pomocą ewentualnego systemu sankcji UE dotyczącego broni chemicznej.

Jednocześnie Komisja i państwa członkowskie przyspieszą prace nad zagrożeniami chemicznymi do końca 2018 r., w tym poprzez:

- opracowanie **wykazu substancji chemicznych** stwarzających szczególne zagrożenie bezpieczeństwa
- ustanowienie **dialogu z łańcuchem dostaw**, aby przeciwdziałać zagrożeniom stwarzanym przez chemikalia, które mogą być wykorzystywane jako prekursory
- usprawnienie **wykrywania zagrożeń chemicznych**, dokonując przeglądu scenariuszy zagrożeń oraz analizując istniejące metody wykrywania
- **zwiększenie świadomości** służb interwencyjnych w tym zakresie, w szczególności pracowników organów ścigania i personelu odpowiedzialnego za ochronę ludności
- stworzenie wykazu **zapasów podstawowych medycznych środków zapobiegawczych**, a także możliwości laboratoryjnych, leczniczych i innych oraz regularne tworzenie map ich dostępności w całej UE.

Postępy w ramach priorytetów w zakresie bezpieczeństwa

Przedstawione przez Komisję **sprawozdanie z postępu prac nad stworzeniem unii bezpieczeństwa** zawiera zaktualizowane informacje na temat usuwania treści terrorystycznych w internecie oraz wskazuje dalsze działania w dziedzinie zapobiegania radykalizacji postaw, nawiązując do przedstawionego 18 maja sprawozdania końcowego Grupy Ekspertckiej Komisji na Wysokim Szczeblu ds. Radykalizacji Postaw. W sprawozdaniu dokonano również przeglądu postępów w innych priorytetowych obszarach bezpieczeństwa,

dotyczących m.in. interoperacyjności, wymiany informacji, bezpieczeństwa cybernetycznego i finansowania terroryzmu.

Na koniec Komisja przedstawiła **unijny plan działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa pasażerów i personelu w ruchu kolejowym**, realizując w ten sposób zobowiązanie do lepszej ochrony przestrzeni publicznej. Celem planu działania jest zapobieganie ewentualnym atakom skierowanym przeciwko usługom kolejowym i reagowanie na takie ataki poprzez nowe ramy współpracy i koordynacji między państwami członkowskimi, obejmujące m.in. nową **europejską platformę bezpieczeństwa pasażerskiego transportu kolejowego**.

Komisja przedstawiła dziś również [sprawozdanie na temat wpływu wprowadzenia ewentualnych ograniczeń dotyczących płatności gotówkowych](#), w którym stwierdzono, że takie ograniczenia nie zapobiegłyby w znaczący sposób finansowaniu terroryzmu. Na tym etapie Komisja nie rozważa podjęcia żadnej inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie.

Dalsze działania

Przedstawiony wspólny komunikat w sprawie zagrożeń hybrydowych informuje Radę Europejską o prowadzonych już pracach i o obszarach, w których należy nasilić działania. Państwa członkowskie, Komisja i Wysoki Przedstawiciel powinny teraz zapewnić szybkie działania następcze.

Komisja będzie kontynuowała prace nad wszystkimi priorytetami w zakresie bezpieczeństwa, zwłaszcza w kontekście nieformalnego spotkania szefów państw lub rządów w sprawie bezpieczeństwa wewnętrznego we wrześniu.

Kontekst

Bezpieczeństwo to priorytet polityczny obecnej Komisji od początku jej kadencji – począwszy od wytycznych politycznych przewodniczącego Junckera z lipca 2014 r. aż po ostatnie orędzie o stanie Unii z 13 września 2017 r.

Działania hybrydowe grup państwowych i niepaństwowych nadal stanowią poważne i niepokojące zagrożenie dla UE i jej państw członkowskich. Kampanie hybrydowe są wielowymiarowe, obejmują środki przymusu i działania wywrotowe z wykorzystaniem zarówno konwencjonalnych, jak i niekonwencjonalnych środków i taktyk. Są tak stworzone, by trudno było je wykryć lub przypisać je jakiegokolwiek osobie czy grupie. Marcowy atak z użyciem środka paraliżującego w Wielkiej Brytanii pokazał, jak szerokie jest spektrum działań hybrydowych, a także konieczność zwiększenia odporności w tym zakresie.

Więcej informacji

Wspólny komunikat: Zwiększenie odporności i wzmocnienie zdolności reagowania na zagrożenia hybrydowe

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46397/joint-communication-increasing-resilience-and-bolstering-capabilities-address-hybrid-threats_en

Wspólne sprawozdanie w sprawie wdrożenia wspólnych ram dotyczących zwalczania zagrożeń hybrydowych od lipca 2017 r. do czerwca 2018 r.

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46398/joint-report-implementation-joint-framework-counteracting-hybrid-threats-july-2017-june-2018_en

Zestawienie informacji: Zagrożenia hybrydowe

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46393/factsheet-hybrid-threats_en

Piętnaste sprawozdanie z postępu prac nad stworzeniem rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa

eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:52018DC0470

Załącznik 1: unijny plan działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa pasażerów i personelu w ruchu kolejowym

https://ec.europa.eu/transport/modes/rail/news/2018-06-12-action-plan-security-rail-passengers_en

Sprawozdanie końcowe Grupy Ekspertckiej Komisji na Wysokim Szczeblu ds. Radykalizacji Postaw

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20180613_final-report-radicalisation.pdf

5. Pytania i odpowiedzi: Większe wsparcie finansowe na rzecz bezpieczeństwa w latach 2021-2027

- **Komisja pod przewodnictwem Jeana-Claude'a Junckera od samego początku traktuje bezpieczeństwo jako najważniejszy priorytet. Czuć się bezpiecznie we własnym domu – to najbardziej podstawowe i powszechne prawo.**

Budżet UE ma do odegrania kluczową rolę we wspieraniu państw członkowskich w ich staraniach, by zapewnić obywatelom Europy poczucie bezpieczeństwa, zwłaszcza że

zagrożenia dla bezpieczeństwa występują bez względu na przebieg granic i w sposób podstępny podważają nasze wartości i nasz styl życia.

- **Co się zmieni w przyszłym budżecie przeznaczonym na bezpieczeństwo wewnętrzne?**

W ostatnich latach obserwuje się bardziej nasilone i zróżnicowane zagrożenia bezpieczeństwa. Mają one coraz bardziej charakter transgraniczny, co w praktyce oznacza, że państwa członkowskie nie są już w stanie działać na własną rękę. Wprawdzie ochrona obywateli leży w kompetencji poszczególnych państw członkowskich, to Unia Europejska odgrywa istotną rolę we wspieraniu działań państw członkowskich. W nadchodzących latach bezpieczeństwo pozostanie decydującą kwestią dla UE i obywatele Europy słusznie oczekują od Unii i swoich rządów krajowych, że zapewnią im bezpieczeństwo w dynamicznie rozwijającym się i niepewnym świecie.

Przyszły budżet musi sprostać tym ambicjom politycznym. Komisja Europejska wnioskuje o znaczne zwiększenie obecnego finansowania działań na rzecz bezpieczeństwa z 3,5 mld euro do **4,8 mld euro**, by zbudować Unię, która będzie odporna na przyszłe zagrożenia bezpieczeństwa i gotowa reagować w sytuacjach nadzwyczajnych. Budżet całkowity przeznaczony na bezpieczeństwo w latach 2021-2027 będzie zakładał zwiększony Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (2,5 mld euro), bezpieczniejszą likwidację działalności jądrowej w niektórych państwach członkowskich (1,2 mld euro) i zwiększoną rolę agencji unijnych działających w obszarze bezpieczeństwa (1,1 mld euro).

Zaproponowane rozporządzenie nie obejmuje finansowania agencji: Europol, CEPOL i EMCDDA. Finansowanie w wysokości 1,1 mld euro dla tych agencji będzie przedmiotem odrębnego wniosku.

- **Dlaczego z budżetu UE zapewnia się finansowanie działań na rzecz bezpieczeństwa?**

W ostatnich latach w Europie obserwuje się bardziej nasilone i zróżnicowane zagrożenia bezpieczeństwa. Wspólnym mianownikiem niedawnych ataków terrorystycznych, nowych możliwości przestępczości zorganizowanej i rosnącej skali cyberprzestępczości jest ich transgraniczny wymiar. W związku z tym konieczna jest zdecydowana i skoordynowana reakcja na poziomie UE. Poszczególne państwa członkowskie nie mogą w pojedynkę sprostać wyzwaniom, przed jakimi stoi Unia, do których należy międzynarodowy terroryzm.

Wsparcie finansowe i techniczne ze strony UE już dowiodło swojej wartości i będzie tak w przyszłym okresie budżetowym. Przynosi ono wymierne rezultaty i wykazuje wyraźną wartość dodaną. Przykładem może być wsparcie zakupu urządzeń dozoru po atakach

terrorystycznych w Paryżu w listopadzie 2015 r. lub doskonała współpraca między władzami Francji i Belgii na forum grupy zadaniowej Fraternité powołanej przez Europol.

- **W jaki sposób Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego zapewni lepsze wsparcie w obliczu nowych i pojawiających się zagrożeń bezpieczeństwa?**

Zwiększony Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) będzie cechował się większą elastycznością i będzie oferował narzędzia szybkiego reagowania na pojawiające się zagrożenia bezpieczeństwa. Będzie również lepiej skoordynowany z innymi funduszami UE, które dotyczą kwestii związanych z bezpieczeństwem.

Po pierwsze, przyszły FBW będzie miał trzy nowe cele: 1) zwiększenie wymiany informacji; 2) zintensyfikowanie wspólnych operacji transgranicznych; oraz 3) wzmocnienie zdolności w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przestępczości. Cele te umożliwią państwom członkowskim większą elastyczność w realizowaniu kluczowych priorytetów w obszarze bezpieczeństwa, którymi są walka z terroryzmem i radykalizacją postaw; walka z poważną przestępczością zorganizowaną; zwalczanie cyberprzestępczości; oraz ochrona ofiar przestępstw.

Po drugie, przyszły FBW zakłada następujący podział środków finansowych: 60 %, tj. 1,25 mld euro z funduszu, zostanie z góry przydzielone na programy państw członkowskich (plus późniejsze śródkresowe uzupełnienie w wysokości 250 mln euro), co pozwoli im na dokonywanie długoterminowych inwestycji w obszarze bezpieczeństwa. Pozostałe 40 %, tj. 1 mld euro, zostanie zarezerwowane na potrzeby „instrumentu tematycznego” i przeznaczone na ukierunkowane wsparcie dla państw członkowskich, by pomóc im skuteczniej reagować w razie nieprzewidzianych zagrożeń bezpieczeństwa i w sytuacjach nadzwyczajnych.

Bezpieczeństwo jest zagadnieniem przekrojowym i dotyczy wielu obszarów polityki. Wprawdzie przyszły FBW jest specjalnym instrumentem finansowym w obszarze bezpieczeństwa, będzie on bardziej skuteczny w powiązaniu z innymi funduszami UE, takimi jak Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami, które także zawierają elementy bezpieczeństwa. Pomoże to państwom członkowskim radzić sobie w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu w bardziej kompleksowy sposób i tworzyć krajowe strategie gotowości na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach.

- **Co nowego wnosi Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego?**

Aktualny Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest skuteczny i przyczynia się do wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Unii. W trakcie konsultacji publicznych respondent

wyraźnie podkreślili jednak potrzebę uproszczenia instrumentów finansowych w obszarze spraw wewnętrznych i ich większej elastyczności. W tym kontekście przyszły FBW oznacza:

- **większą elastyczność i lepsze reagowanie na sytuacje nadzwyczajne.** Nowy fundusz został zaplanowany tak, aby zapewnić wystarczającą elastyczność, która pozwoli przekazać pomoc finansową państwom członkowskim w sytuacjach nadzwyczajnych oraz wykorzystać środki finansowe w miarę pojawiania się nowych, istotnych priorytetów. Z funduszu zarezerwowany zostanie 1 mld euro na nieprzewidziane zagrożenia bezpieczeństwa, tym samym fundusz będzie odpowiadał na indywidualne potrzeby państw członkowskich i pozwoli szybko reagować na sytuacje nadzwyczajne;
- **większą koordynację w obszarach polityki UE:** Bezpieczeństwo jest zagadnieniem przekrojowym i dotyczy wielu obszarów polityki. Wprawdzie przyszły FBW jest specjalnym instrumentem finansowym w obszarze bezpieczeństwa, będzie on bardziej skuteczny w powiązaniu z innymi funduszami UE, takimi jak Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami, które także zawierają elementy bezpieczeństwa. Pomoże to państwom członkowskim radzić sobie w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu w bardziej kompleksowy sposób i tworzyć krajowe strategie gotowości na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach. Ponadto fundusz będzie zakładał wsparcie na rzecz zmniejszenia popytu na środki odurzające, na przykład przez organizowanie kampanii uświadamiających. Środki na rzecz zmniejszenia popytu na narkotyki wchodzi obecnie w zakres programu „Sprawiedliwość”.

- **Jakie działania nie będą finansowane z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego?**

Istnieją środki, za które odpowiadają wyłącznie państwa członkowskie, i UE nie może ich finansować w ramach FBW. Do środków tych zaliczają się:

- środki ograniczone do utrzymywania porządku publicznego na poziomie danego kraju;
 - środki obejmujące zakup lub obsługę techniczną standardowych urządzeń, standardowych środków transportu lub standardowych instrumentów organów egzekwowania prawa lub innych właściwych organów;
 - środki powiązane z celami militarnymi lub obronnymi;
 - urządzenia, których co najmniej jedno z przeznaczeń dotyczy kontroli celnej;
 - sprzęt do stosowania przymusu, w tym broń, amunicja, materiały wybuchowe i pałki bojowe, z wyjątkiem do celów szkoleniowych.
- **Co stało się z dwoma częściami FBW: częścią dotyczącą granic i wiz oraz częścią dotyczącą współpracy policyjnej?**

Komisja dąży do zagwarantowania lepszego i bardziej zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi UE. Z tego powodu aktualną część dotyczącą granic i wiz przenosi się obecnie z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego do nowego Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, który sam będzie obejmował nowy instrument, tj. Instrument na rzecz sprzętu do kontroli celnej. Jeśli chodzi o przyszły Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, pod względem strukturalnym odpowiada on aktualnej części Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego dotyczącej współpracy policyjnej.

- **Ile wynosi przydział na różne priorytety w obszarze bezpieczeństwa?**

Przyszły Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego nie oferuje konkretnego przydziału środków w rozbiciu na obszary priorytetowe lub cele. Zagrożenia bezpieczeństwa stale się zmieniają, a państwa członkowskie najlepiej potrafią określić swoje potrzeby, aby osiągnąć priorytetowe cele w obszarze bezpieczeństwa. Każde państwo członkowskie będzie musiało zapewnić – a Komisja to potwierdzi – aby priorytety zawarte w ich programach krajowych były spójne z unijnymi priorytetami i wyzwaniem w obszarze bezpieczeństwa i aby im odpowiadały.

Na programy krajowe państw członkowskich przydzielone zostanie z góry 50 % całkowitego budżetu funduszu, tj. kwota 1,25 mld euro. W połowie okresu planowane jest uzupełnienie w wysokości 0,25 mld euro, czyli 10 % ogólnej kwoty wsparcia finansowego. Pozostałe 40 % całkowitego budżetu, tj. 1 mld euro, będzie okresowo przydzielane na konkretne priorytety w państwach członkowskich. Taka elastyczność pozwoli państwom członkowskim korzystać z dostępnego finansowania wedle ich aktualnych potrzeb oraz szybko reagować na nowe zagrożenia bezpieczeństwa i sytuacje nadzwyczajne.

Na początku okresu programowania każde państwo członkowskie otrzyma jednorazowo kwotę ryczałtową w wysokości 5 mln euro, aby zapewnić masę krytyczną, i dodatkowo kwotę różnej wysokości ustalaną według klucza podziału opartego na następujących kryteriach:

- 45 % odwrotnie proporcjonalnie do produktu krajowego brutto,
- 40 % proporcjonalnie do liczby ludności, oraz
- 15 % proporcjonalnie do wielkości terytorium danego państwa członkowskiego.

- **Na czym będzie polegało uproszczenie i uelastycznienie Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego?**

Główne uproszczenie polega na dostosowaniu funduszu do jednolitego zbioru przepisów. Na przykład, Komisja dąży do większego korzystania z uproszczonych form kosztów takich jak stawki ryczałtowe i do usprawnienia zasad horyzontalnych dotyczących audytów i kontroli. Jeśli chodzi o elastyczność, przyszły FBW zakłada finansowanie bardziej dostosowane do indywidualnych potrzeb państw członkowskich.

- **W jaki sposób zwiększy się spójność z innymi funduszami?**

Bezpieczeństwo jest zagadnieniem przekrojowym i dotyczy wielu obszarów polityki. Wprawdzie FBW będzie specjalnym instrumentem finansowym UE w obszarze bezpieczeństwa, Unia będzie dążyć do większej spójności i skuteczności z innymi funduszami obejmującymi elementy związane z kwestią bezpieczeństwa. Należy zapewnić komplementarność zwłaszcza z:

- **Funduszem Azylu i Migracji** oraz **Funduszem Zintegrowanego Zarządzania Granicami**, ze środkami ochrony granic, takimi jak wykrywanie przemytu nielegalnych towarów, materiałów wybuchowych, prekursorów, nieregularnej migracji, a także postępowania sprawdzające na granicach zewnętrznych mają kluczowe znaczenie dla zagwarantowania ogólnego bezpieczeństwa UE;
- **Funduszami polityki spójności**, programami „**Horyzont Europa**”, „**Cyfrowa Europa**”, „**Prawa i wartości**”, a także „**Sprawiedliwość**”. Wszystkie one koncentrują się na bezpieczeństwie, np. na inwestowaniu w badania dotyczące bezpieczeństwa oraz na zapewnianiu ofiarom przestępstw odpowiedniej ochrony;
- **Europejskim Funduszem Społecznym+**, który również obejmuje elementy dotyczące bezpieczeństwa, w obszarze polityki antynarkotykowej, bezpieczeństwa infrastruktury i miejsc publicznych, cyberbezpieczeństwa i zapobiegania radykalizacji postaw;
- **InvestEU** może również mieć kluczowe znaczenie dla poprawy bezpieczeństwa inwestycji w infrastrukturę w całej Unii i bezpieczeństwa systemów informatycznych przez działania w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Unia będzie dążyć do dalszej komplementarności z innymi środkami poza jej terytorium przy wsparciu z unijnych instrumentów pomocy zewnętrznej.

- **W jaki sposób usprawnione zostaną monitorowanie i ocena?**

Komisja będzie bezpośrednio monitorować realizację działań w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego. W przypadku zarządzania dzielonego każde państwo członkowskie ustanowi system zarządzania i kontroli na potrzeby swojego programu i zapewni jakość i rzetelność systemu monitorowania oraz danych i wskaźników. Aby ułatwić szybkie przystąpienie do wdrożenia funduszu w terminie do 1 stycznia 2021 r., przewiduje się

możliwość przedłużenia okresu działania istniejących i sprawnych systemów zarządzania i kontroli na kolejny okres budżetowy.

Znacznie poprawiła się ocena ukierunkowania na osiągnięcie celów w przypadku kolejnego okresu finansowego. Poza wskaźnikami produktu i rezultatu proponuje się także zestaw głównych wskaźników osiągnięcia celów. Państwa członkowskie powinny sześć razy w roku przekazywać dane dotyczące swojego programu, w podziale na cele szczegółowe. Takie dane powinny dotyczyć kosztu operacji i wartości wspólnych wskaźników produktu i rezultatu.

Państwa członkowskie będą również zobowiązane przysyłać roczne sprawozdanie z realizacji celów, które powinno zawierać informacje na temat postępów w realizacji ich programu krajowego oraz w osiąganiu celów pośrednich i końcowych. Co dwa lata organizowane będzie posiedzenie w sprawie przeglądu z udziałem Komisji i danego państwa członkowskiego w celu zbadania wyników poszczególnych programów. Na koniec okresu każde państwo członkowskie przedłoży końcowe sprawozdanie z realizacji celów.

- **Dlaczego zwiększa się wsparcie finansowe dla Europolu?**

W okresie finansowania 2014–2020 zmieniała się rola i znaczenie wszystkich agencji UE działających w obszarze bezpieczeństwa: Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) i Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA). Europol odgrywa szczególnie ważną rolę, jeśli chodzi o przekazywanie państwom członkowskim danych wywiadowczych. Koordynuje on różne elementy walki z przestępczością zorganizowaną i terroryzmem oraz zwalcza nielegalne treści terrorystyczne w internecie. Stało się to możliwe dzięki nowym strukturom stworzonym przez Europol, takim jak:

- **Europejskie Centrum ds. Walki z Cyberprzestępczością (EC3)**, które m.in. ściśle współpracowało z organami ds. cyberprzestępczości w państwach narażonych na ataki przy użyciu oprogramowania typu ransomware **WannaCry** i udzieliło wsparcia operacyjnego oraz pomogło koordynować międzynarodowe działania w celu zminimalizowania tego rodzaju zagrożenia i niesienia pomocy ofiarom;
- **Europejskie Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu**, które pomaga zapewnić skuteczną i skoordynowaną reakcję na międzynarodowy terroryzm, na przykład na działania terrorystyczne ze strony organizacji Daish. W tym celu na wniosek udziela wsparcia operacyjnego i zwalcza zagrożenie w postaci powracających zagranicznych bojowników terrorystycznych lub umożliwia wymianę danych wywiadowczych dotyczących finansowania terroryzmu;
- **Europejskie Centrum ds. Przemytu Migrantów** wspierało dochodzenia prowadzone przez państwa członkowskie po tym, jak stało się jasne, że przerzuty migrantów o

nieuregulowanym statusie, którzy przybyli w 2016 r., były częściowo organizowane przez siatki przestępcze zajmujące się przemytem migrantów i zarabiające na ludzkim nieszczęściu.

Europol także odegrał bardzo ważną rolę w grupie zadaniowej Fraternité po atakach terrorystycznych w Paryżu w listopadzie 2015 r.

Zwiększone wsparcie finansowe dla Europolu nie będzie jednak pochodzić bezpośrednio z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Agencje UE działające w obszarze bezpieczeństwa korzystają z odrębnego przydziału środków budżetowych, który będzie przedmiotem osobnego wniosku.

- **Czy inne specjalistyczne agencje UE w obszarze bezpieczeństwa otrzymają zwiększone wsparcie finansowe?**

Chociaż Europol faktycznie odgrywa kluczową rolę, inne agencje takie jak CEPOL i EMCDDA odgrywają równie ważną rolę w zapewnianiu innych aspektów bezpieczeństwa Unii.

CEPOL zapewnia potrzebne szkolenia organom egzekwowania prawa w państwach członkowskich, by mogły wykonywać swoje obowiązki, natomiast EMCDDA pełni ważną rolę w stawianiu czoła wyzwaniom społecznym takim jak handel narkotykami i uzależnienie od środków odurzających.

Oprócz kwoty 2,5 mld euro w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego budżet całkowity dla agencji zajmujących się kwestiami bezpieczeństwa wzrośnie do 1,1 mld euro, co stanowi wzrost o 29 % w stosunku do okresu finansowego 2014–2020. W tej sprawie przedstawiony zostanie odrębny wniosek.

- **Dlaczego finansowana jest likwidacja obiektów jądrowych?**

Unijne programy dotyczące wsparcia likwidacji elektrowni jądrowych (NDAP) mają na celu pomóc państwom członkowskim w zamykaniu i likwidacji tych obiektów jądrowych na ostatnim etapie ich cyklu życia przy jednoczesnym zapewnieniu najwyższego poziomu bezpieczeństwa. Zapewniają one istotne i trwałe wsparcie na rzecz ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa, zapobiegając degradacji środowiska i umożliwiając osiągnięcie realnych postępów w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

W latach 2021–2027 Unia będzie w dalszym ciągu udzielać ściśle ukierunkowanego wsparcia finansowego:

- **552 mln euro** dla **Litwy** na sfinansowanie likwidacji elektrowni jądrowej w Ignalinie;
- **118 mln euro** dla **Bułgarii i Słowacji**. W przypadku Bułgarii chodzi o sfinansowanie likwidacji bloków 1–4 elektrowni jądrowej Kozłoduj. Natomiast Słowacja otrzyma wsparcie finansowe na likwidację elektrowni jądrowej Bohunice V1;
- **348 mln euro** na likwidację ośrodków badań jądrowych Komisji i zagospodarowanie odpadów promieniotwórczych pochodzących z tych ośrodków prowadzonych przez **Wspólne Centrum Badawcze (JRC)** lub będących jego własnością;
- **160 mln euro** na ogólne bezpieczeństwo jądrowe i zabezpieczenia materiałów jądrowych.

- **Dalsze informacje**

[Tekst prawny i noty informacyjne:](#)

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

- Nota informacyjna - Budżet UE dla przyszłości: Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Wniosek w sprawie rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Załączniki do rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Likwidacja obiektów jądrowych

- Nota informacyjna - Budżet UE dla przyszłości: Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego program pomocy na rzecz likwidacji obiektów jądrowych elektrowni jądrowej Ignalina na Litwie
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego specjalny program likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz uchylającego rozporządzenie Rady (Euratom)
- Sprawozdanie w sprawie oceny i realizacji programów pomocy unijnej na rzecz likwidacji obiektów jądrowych w Bułgarii, na Słowacji i Litwie

Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (rescEU)

- Nota informacyjna - Budżet UE dla przyszłości: rescUE, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności

Opracowała:
Dr Magdalena Skulimowska¹

¹ Na podstawie informacji KE.